

**BAMSİ BEYREK BOYUNUN BURSA/İNEGÖL VARYANTI BEY BÖYREK VE AKKAVAK
KIZI HİKÂYESİNİN DERLENMESİ VE İNCELENMESİ**
Özge Nur ÜNAL *

Öz: Dede Korkut kitabı Türk yaşayışının sözlü ve yazılı kültürel kodlarını taşıyan hafızalarındandır. Nesillerin kimlik ve hafızasını diri tutacak nitelikteki bu eser geleceği ve yolu tayin etmede kılavuz niteliğindedir. Azerbaycan ve diğer Türk sahalarında varyantlarıyla yaşayan boylar ülkemizde de farklı bölgelerde eş metin halinde yaşamaktadır. Anadolu'da en çok çeşitlemesi tespit edilen Dede Korkut boylarından biri Bamsı Beyrek'tir.

Bu çalışmada söz konusu olan *Bamsı Beyrek Boyunun Bursa/İnegöl Varyantı Bey Böyrek ve Akkavak Kızı Hikâyesi* eski adı Gelene olan, bugünkü ismiyle Kayapınar köyünden derlenmiştir. Çalışmanın amacı varyantlarıyla yaşamaya devam eden *Dede Korkut* hikâyelerinin yaşatılmasına katkı sağlayarak sözlü kültürün devamlılığına ve Dede Korkut yoluyla Türk kültürüne katkı sunmaktır. Bursa İnegöl bölgesinde hikâyenin bir varyantı tespit edilmiş olup, bu varyant tarafımızca derlenmiş ve metin merkezli kuramlardan Tarihi-Coğrafi Fin kuramı esas alınarak varyantın asıl metinle ilişkisi, benzer ve farklı yönleri ortaya konulmuştur. Bamsı Beyrek boyundaki temel motiflerin derlediğimiz varyantta ne kadar korunduğu ve hangi noktalarda farklılaştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dede Korkut Kitabı, Kam Püre'nin Oğlu Bamsı Beyrek, Bey Böyrek, Bamsı Beyrek'in İnegöl Varyantı.

**COMPILATION AND ANALYSIS OF THE BURSA/ İNEGÖL VARIANT OF THE BAMSİ
BEYREK CLAN THE STORY OF BEY BÖYREK AND AKKAVAK DAUGHTER**

Abstract: *Dede Korkut* book is one of the memories that carries the oral and written cultural codes of Turkish life. This work, which will keep the identity and memory of generations alive, is a guide in determining the future and the way. Tribes living with their variants in Azerbaijan and other Turkish areas also live in different regions in our country as a variant. Bamsı Beyrek is one of the *Dede Korkut* tribes with the most variations in Anatolia.

In this study, the Bursa/İnegöl Variant of the Bamsı Beyrek Clan, the Story of Bey Böyrek and the Akkavak Daughter, was compiled from the village of Kayapınar, formerly known as Gelene. The aim of the study is to contribute to the continuity of oral culture and to Turkish culture through Dede Korkut by contributing to the survival of Dede Korkut stories, which continue to live with their variants. A variant of the story has been identified in Bursa İnegöl region, this variant has been compiled by us and the relationship between the variant and the original text, its similarities and differences have been revealed based on the Historical-Geographic Fin theory, one of the text-centered theories. It has been determined how much the basic motifs of the Bamsı Beyrek neck are preserved in the variant we have compiled and at what points they differ.

Keywords: Dede Korkut Book, Kam Püre's Son Bamsı Beyrek, Bey Böyrek, Bamsı Beyrek's İnegöl Variant.

* Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, ORCID ID: 0000-0003-3359-2199. unalozgenur57@gmail.com.

Giriş

Oğuzların yaşamını, çevresiyle ilişki ve etkileşimlerini konu alan Dede Korkut kitabı, aynı zamanda Oğuzların tahrif edilmemiş gelenek ve göreneklerini ihtiva etmesiyle de Türk edebiyatının en nadide eserlerinden biridir. Yaşamları boyunca göçler ve coğrafi sebepler dolayısıyla yer değiştiren Türkler, destan yaratma ve oluşturmada geri kalmamıştır. Gittikleri yere sözlü kültür ürünlerini de getirmiş; coğrafyaya ve yaşam şartlarına uygun yeni yaratmalar oluşturmuşlardır. Millî birliklerini devam ettiren edebî yaratmaların başında gelen Dede Korkut kitabı kahramanların şahsiyeti, toplumun bilinci ve dönemin şartlarını en net gösteren eserlerden biridir.

M. Fuad Köprülü'nün *Dede Korkut* kitabı için sarf ettiği sözler şüphesiz bu kitabın yerini ve önemini tahsis etmede yol gösterici olmuştur. “*Bütün Türk edebiyatını terazinin bir gözüne, Dede Korkut’u öbür gözüne koysanız, yine Dede Korkut ağır basar*” (Ergin, 2018: 7). “*Dede Korkut kitabı Türk çocuklarının ruh ve kafa yapısını tek başına sağlam tutacak kudrette ve karakterde bir eserdir. Bu kitabı okuyan ve hazmeden bir Türkün kolay kolay yolunu şaşırmayacağı emniyetle söylenebilir*” (Ergin, 2018: 12).

Dede Korkut kitabı ulaşılan son verilere dayanarak 13 müstakil hikâyeden ve 1 mukaddimeden oluşur. Dresden diğer adıyla “Kitâb-ı Dedem Korçut ‘alâ lisân-ı t̄aife-i Oğuzân” nüshasında 12 hikâye, Vatikan nüshasında ise 6 hikâye ile sözlü ve yazılı kültürümüzü aktarmaktadır. Veli Muhammed Hoca tarafından İran’da satın alınan, Metin Ekici tarafından 2019 yılının Nisan ayında Bayburt’ta Türk Dünyasına tanıtılan Türkistan Nüshası diğer anlatılardan farklı olarak Salur Kazan’ın 7 Başlı Ejderhayı öldürmesini konu alır.

Dede korkut Kitabında yer alan Bamsı Beyrek hikâyesi Anadolu’nun çeşitli bölgelerinde halen anlatılmaktadır. “*Toplumsal şartların ve coğrafyanın değişmesi sonucunda Kam Püre Oğlu Bamsı Beyrek Boyu masal türüne dönüşerek Anadolu’da Bey Böyrek, Bağ Böyrek gibi isimlerle varlığını sürdürmektedir*” (Alptekin, 2016: 1). Bamsı Beyrek, Dresden nüshasında üçüncü boy, Vatikan nüshasında ikinci boydur. Eş metni ile Anadolu’da en çok yayılan anlatılardan olan Kam Püre’nin Oğlu Bamsı Beyrek sözlü kültürün zenginliğini yansıtır. “*Dede Korkut Kitabının 12 hikâyesinden üçüncüsü olan Bay Böre Bey Oğlu Bamsı Beyrek hikâyesidir. Bu hikâyenin çok eski ve âlemşümül destan ve masal motiflerini taşıması, mevzuunun güzelliği ve zenginliği ve bilhassa beşerî vasıfları, onu zamanımıza kadar yaşamasını ve Türk illerinde çok yayılmasını temin etmiştir*” (Boratav, 1939: 141).

Tarihi-Coğrafi Fin kuramı 19. yüzyılın romantizm ve ulusçuluk hareketlerinin etkisinde İskandinav ülkelerinde, her kültürün kendi köken arayışında ve sözlü kültürde ortaya çıkmıştır. Bu kuram, *Karşılaştırmalı Folklor Kuramı*, *Fin Folklor Kuramı* olarak da isimlendirilir.

Karşılaştırmalı Folklor Kuramı olarak anılmasının sebebi halkbilimi ve halk edebiyatı ürünlerini karşılaştırarak sonuca ulaşma çabasıdır. Masalları incelemek üzere geliştirilen Tarihi-Coğrafi Fin kuramına göre her bir masal belli bir mekân ve zaman dahilinde yaratılmıştır. Yöntemin amacı sözlü kültür ürünlerinin kökenini, ilk hâlini (Ur-form) ortaya koymaktır. Kurama göre halkbilimci bulabildiği tüm eş metinleri toplayarak ilk metne ulaşmalıdır. *Karşılaştırmalı folklor uzmanı, "Fin-Tarih Coğrafya Yöntemi"yle karmaşık bir halk masalının tarihini, bir türkünün veya başka bir folklor ürününün konusunu yeniden kurmaya çalışır* (Türkmen, 2008: 114). Kurucuları, Julius Krohn ve onun ölümünden sonra çalışmaları devam ettiren oğlu Kaarle Krohn'dur.

Baba-oğul Krohn'lerden sonra Tarihi-Coğrafi Fin kuramının uygulayıcıları Axel Olrik, Anti Aerne ve Stith Thompson folklor ürünlerinin çözümlenmesini sağlayan çalışmalar ortaya koymuştur. Axel Olrik, 1909 yılında yayımladığı *"Halk Anlatılarının Epik Yasaları"*, Anti Aerne *"Masal Tipleri Kataloğu"*, Stith Thompson *"Halk Edebiyatı Motif İndeksi"* ile kurama katkı sağlamıştır.

Bu kuram ışığında ele aldığımız ve çalışma konumuz olan metin kulaktan kulağa yayılmasına rağmen asıl unsurlarını kaybetmeden icracıların rikkati ve dinleyenlerin dikkati ile korunmuştur. Olay örgüsü zamanla değişikliklere uğrasa da motifler muhafaza edilmiştir (Yılar, 2000: 47). Metnin motiflerinin kaybolmadan muhafaza edilmesindeki önemli etkenlerden biri bağlamın göz ardı edilmemesidir. 1929 yılında Ahmet Baha Gököğlü, tarafından Safranbolu Hacılar Obasında anlatılan bizim çalışmamızın da eş metni olan Bey Böyrek anlatısında bağlam ilk kez dikkate alınarak derlenmiştir. Gümüş'e göre Ahmet Baha, Türkiye'de halkbiliminin yeni tanınmaya başladığı dönemde metnin dışındaki etkenleri de kayıt altına almıştır (Gümüş, 2018: 142). Bamsı Beyrek'in eş metni Bey Böyrek ile ilgili bunlardan başka pek çok çalışma yapılmıştır.¹

¹Bkz: Mehmet Alptekin (2015) "Bey Böyrek Türküsü", Mehmet Alptekin-Tuba Kaplan (2017) "Bamsı Beyrek Destanında Selamlaşma", Onur Aykaç-Hüseyin Aksoy (2019) "Bamsı Beyrek Hikâyesinin Karaman Varyantı: "Bengiboz ile Bey Böğürek", Mehmet Emin Bars (2014) "Epik Anlatıdan Masala Ana-Metinlerin Ciddi Düzende Dönüşümüne Bir Örnek: Bey Böyrek", Musa Çimen (2004) "Bamsı Beyrek Hikayesi'nin Türkiye Varyantları Üzerine Bir İnceleme", Metin Ergun (1992) "Bamsı Beyrek ile Alpamış Destanının Coğrafyası", Selami Fedakar (2001) "Alpamış Destanı ve Bey Böyrek Hikayesi Arasında Bir Karşılaştırma", İbrahim Gümüş (2018) "Metin, Doku ve Konteks Bakımından Bey Böyrek'in Safranbolu Eş Metni", Turgay Kabak (2020) Bamsı Beyrek Boyunun Trabzon Varyantı Bası Böyrek Üzerine Bir İnceleme, Gülten Küçükbasmacı (2017) "Bey Böyrek Anlatılarının Eş Metin Oluşma Sürecine Metinlerarası Bir Yaklaşım", Tuba Saltık Özkan (2010) "Bamsı Beyrek ve Bey Böyrek Anlatılarında Arketipik İmgeler", Tuba Özkan (2006) "Bey Böyrek Anlatılarının Kahramanın Yolculuğu Açısından İncelenmesi", Saim Sakaoğlu (1988) "Bey Böyrek Hikayesindeki Kıyafet Değiştirme Motifi ile Diğer Bazı Motiflerin Anadolu Masallarında Görülmesi", Ömer Yılar (2000) "Dede Korkut Kitabındaki Bamsı Beyrek ile Anadolu'da Anlatılan Bey Böyrek Hikayeleri ve Masalları Üzerine Motif Bakımından Bir Karşılaştırma Denemesi".

Müstakil bir anlatı olarak Bamsı Beyrek Boyunun eş metni olan Bey Böyrek ve Akkavak Kızı, *Dede Korkut* hikâyelerinin ana temalarından olan hüner gösterme, alplık, ava çıkma, aileye değer verme, tutsaklık, savaş ve mücadele temlerini taşır. Hikâyede; Savaşçı Kahraman, Bilge Kişi, Kahramanın Yardımcıları yer alır. Kam Püre'nin Oğlu Bamsı Beyrek boyu ile pek çok ortak motif ve tema bulunduran anlatıda olaylar, kişi kadrosu ile benzerlik kurulmuştur. Bey Böyrek ve Akkavak Kızı anlatısı *Dede Korkut* hikâyelerinin asıl unsuru olan Bayındır Han'ın beylere verdiği ziyafet ile başlamaz. Çocuksuzluk asıl unsur olarak karşımıza çıkar. Ailenin birliğini ve devamlılığını temin eden çocuğun eksikliği durumunda sosyal hayatta kargulamalara sebep olur. Kahramanların çocuksuzluk sorununu dile getirip sorunun çözümü için arayışa girmeleri ve serzenişleri ile anlatıya giriş yapılır. Çocuksuzluk burada "erkek" çocuk sahibi olmamak ile karşılaşılır. Dünyaya gelecek çocukların cinsiyeti, soyun devamını şekillendirmeleri ve sürekliliğini sağlamaları açısından geçmişten günümüze pek çok toplum için önemli olmuştur. Toplumların aile ve akrabalık biçimlerine, yaşam ve geçim şekillerine, dinî inanışlarına, mitolojilerine, dünyayı ve evreni algılayış biçimlerine göre kız ya da erkek çocuk sahibi olmak zaman zaman bir statü ve güç sembolü olarak değerlendirilmiştir. Kutsanan, ailesine ve diğerlerine karşı güç ve statü kazandıracak cinsiyette çocukların dünyaya gelmesi, çoğu zaman doğanın kendi işleyişine bırakılmamıştır. Kadının istenen cinsiyette çocuklar doğurması için toplumlar, kendi kültürleri çerçevesinde birtakım geleneksel uygulamalardan, doğaüstü güçlerden, büyüden, kozmik sembollerden, ritüellerden faydalanmışlardır (Erol Çalışkan, 2017: 462-463). Edebi metinlere baktığımızda ise "*Çocuksuzluk motifi destan kahramanını yüceltmek ve olağanüstülüğünü belirgin hâle getirmek için gelenek tarafından kurgulanır*" (Yıldız, 2009: 79).

Hayatın üç ana safhasından ilki doğumdur. Doğum her zaman ve her yerde mutlu bir olay olarak kabul edilmiştir. Dünyaya gelen her bebek anne ve babayı sevindirmenin yanında akrabaları, komşuları ve soyu da sevindirmiştir. Buna sebep çoğu zaman ailenin, akrabaların, soyun ve kabilenin sayısının artmasıdır. Sayının artması ise kuvvetin artması demektir. Özellikle küçük toplumlarda ve etnik gruplardaki aileler, nüfuslarının fazlalığı oranında kendilerini kuvvetli hissettiklerinden doğum önemlidir. Başka bir sebep ise doğumun kadına duyulan saygıyı arttırması ve onun aile, akraba ve toplum içindeki yerini de sağlamlaştırmasıdır. Doğum baba için de "evlat sahibi" olmak, bu sayede geleceğe güvenle bakmak, dostları ve yakınları arasında itibar kazanmak demektir. Çünkü kısır kadın, çocuk sahibi olamadığı için, çevresi tarafından ne kadar hor görülür ve bunun acısını çekerse, erkek de aynı şekilde küçümsenmenin ve erkek yerine konmamanın toplumsal ve psikolojik baskısı altında ezilir (Erol Çalışkan, 2021:

63-64). Bu büyük sorunu gidermek için de bazı pratikler uygulanır. Bizim derlediğimiz varyantta da uygulanan ritüel elma yiyerek çocuk sahibi olma ve bir ulu kişinin yardım etmesidir.

1. Kahramanlar

Bey Böyrek: Dede Korkut kitabındaki Bamsı Beyrek'e tekabül eder. Ana kahraman Dede Korkut boylarındaki diğer kahramanlardan farklı olarak olağanüstü biçimde dünyaya gelir. Olağanüstü doğum toplumun beklenti ve geleneklerine uygun şekilde gerçekleşir. Pîr-Dede elinden anne babasının yediği elma ile ana rahmine düşen Bey Böyrek'in doğumu olağanüstü nitelik taşır. Kan dökerek adını kendi kazanan destan kahramanından farklı olarak 15-16 yaşına geldiğinde adını vermesi için dedeyi beklerler. Dede mevlit esnasında ismini verir. Olağanüstü doğan kahramanın alelade bir kadınla evliliği söz konusu olamaz. At binen, kılıç kuşanan, düşmanla çarpışan, Oğuz Bey'i yerinden kalkmadan ayağa kalkan evin dayacağı tipi kadın olağanüstü kahramanın eşi konumundadır.

Akkavak Kızı: Boylardaki kadın kahramanların yiğitlik, alplık ve mücadelede erkek kahramanlardan farkı yoktur. Sosyal hayatta er kişi gibi gerektiğinde evin reisliğini yapan gerektiğinde savaşan gerektiğinde çocuk yetiştiren kadın kahramanlar toplumun aynasıdır. Akkavak Kızı, Bey Böyrek ile olan mücadelesinde bunu gösterir. Dede Korkut kitabındaki Banı Çiçek'in karşılığıdır. Anlatıda dillere destan güzelliği ve mücadelecilik kimliği ile öne çıkar. Masallarımızdaki bu kızın en önemli vasfı olağanüstü bir güzelliğe sahip oluşudur. *"Böyrek hikâyesine geçişi de onun güzelliği ile ilgilidir"* (Aslan, 1995: 70-71). Bey Böyrek ile mücadelesi sonunda evlilik vardır. Dede Korkut kitabındaki evin dayacağı tipi kadın kahramanlardan biridir.

1.2. Olağanüstü Kahramanlar

Dede: Kahramanın yardıma ihtiyacı olduğu anda beliren yardımcı figürler vardır. Bunlar hayvan ya da insan olarak ayrılabilir. Bir nesne ya da öğütle gelen yaşlı bilgiler Tanrısal gücün simgesi olarak kahramana yardım ederler (Özkan, 2010: 82). *Eski Türk inanç sistemindeki "koca"lar İslamiyet'ten sonra Hızır-İlyas kültü ile devam etmiştir* (Ögel, 2002: 89).

Dede Korkut kitabında kahramana yol gösteren, ad veren, doğaüstü bilge kişi Korkut Ata'dır. *"Dede Korkut, Türk kültür tarihindeki 'ulu kişi kültü'nün temsilcisidir. O, miti tam olarak bünyesinde bütünleştiren bir güç merkezidir. Dede Korkut Oğuz'un koruyucusu, hamisi, ozanı yani şairi, şamanı yani bilicisi, talihini aydınlığa kavuşturan, belalardan koruyan, bir nevi ilk ve son dayanak noktasıdır. O, yetkili bir devlet adamı, bilgin ve kılavuzdur"* (Eliuz, 2000: 146).

Bey Böyrek ve Akkavak Kızı anlatısında bu görevi üstlenen kişinin ismi geçmez, *"Dede"* olarak bilinir. Dede, anne-babanın çocuk sahibi olması ve kısraklarının yavrulaması için elma yedirir. Yol gösterici, ulu kişi konumundadır. Sözü dinlenen, bilici kişidir. Toplumu yönlendiren manevi lider olan dede bünyesinde kutsallık ve güç birleşmiştir.

1.3. Kahramanın Yardımcıları

Bengiboz: Göçebe yaşamın etkisi ile sosyal hayatta, edebiyatta, tarihte, müzikte, sinemada, dilde yer alan at ile ilgili göstergeler atın toplum için ifade ettiği anlamdır. Her birinin kendi adının olması ne kadar önemli olduğunu gösterir. *“Alp tipi atların mutlaka bir adının olması da ata yüklenen “kişiliğin bir damgası hükmündedir”* (Emeksiz, 2016: 72). Kırat, Bengiboz, Aşkar, Düldül, Şubar, Akkula vd... Sözlü kültürde ve söz varlığımızda yerini alan “At murattır, At Türk’ün kanadadır” gibi ifadeler ata biçilen önemle eş değerdir. Türk kültüründe kahramanın en önde gelen yardımcılarından biridir. Rivayete göre Türkmenistan’da atların dişi kırıldığında yerine altın diş takılır. Bu anekdot toplum için atın değerini ortaya koymada önemli bir husustur. At’ın yanında kahramana yardım eden Boz atlı Hızır (a.s) görülür. Türklerle ilgili birçok anlatıda at, sahibinin en yakın yoldaşı ve destekçisidir. Türk toplumu için çok şey ifade eden “güç” timsali olan at; kuvveti, akli, hissiyatı ile sahibinin sağ koludur (Çoruhlu, 2020: 274). İslamiyet öncesi Eski Türk inanç sisteminin de bir parçası olan at, İslamiyet’in kabulünden sonra İslami anlatılarla adaptasyon sağlamış motiflerdendir. Kahramanın kendisi gibi olağanüstü biçimde dünyaya gelen atı Bengiboz, Bey Böyrek’in doğumunda yedirilen, dünyaya gelişini simgeleyen elmanın kabuklarını yiyen kısrağın yavrusudur. Atın doğumunda da olağanüstülük söz konusudur. Bey Böyrek’e ad veren Dede “Seni geçen bulunmasın” duasıyla Bengiboz’un adını vermiştir. Olay örgüsünün devamında Bey Böyrek’in Akkavak Kızı ile olan sınavında akıl veren, geleceği görebilen bilge at konumundadır. Böyrek’in tutsaklığı süresince olay örgüsünde adı geçmeyen Bengiboz, Bey Böyrek döndüğünde bahçede sahibini tanıyıp eşelenir.

Kara Mustafa: Bey Böyrek’in yakın arkadaşıdır. Zindanda Bey Böyrek ile kalmıştır. Anlatının ilerleyen bölümlerinde karısı ortaya çıkar. Kara Mustafa ismini daha çok karısı ile duyarız. Anlatıda pek aktif bir kahraman değildir.

Kırk Delikanlı: Türklerin destanlarında, efsanelerinde, masallarında en sık karşılaştığımız motiflerden biri kırk sayısı ve kırk delikanlı-kırk kız motifidir. *“Karşılaştırmalı etnoloji araştırmalarına göre, bu kırklar kurumunun yüksek barbar kültürüne ulaşan, küçük ve büyük derebeylikleri ellerinde tutan alplerin çevresinde teşekkül edip geliştiği anlaşılmaktadır”* (İnan, 1987: 183). Ölümle ve lohusalıkla ilgili inanışlar, Peygamberlik hadisesi, kırklar meclisi, dört kapı kırk makam, kırk hamamı, kırk gün kırk gece yapılan düğün ve eğlenceler 40 sayısı ile sabittir. Kırk sayısının tamamlayıcı ve sınırlandırıcı oluşu, kutsallık ifade etmesi bu formelden yararlanmayı sağlamıştır.

Bey Böyrek’in yanındaki kırk delikanlı zindanda ona yardım eden, tepe tepe yığılıp ışığı görmesini sağlayan erlerdir. Bu kırk delikanlı köle soyundan olmayıp, soylu aileden gelen erlerdir. Kahramanın gücünü ortaya koymasına yardım ederler (Yardımcı, 2007:7).

Kızlar: Toplumun idealini ve ülküsünü gerçekleştirecek olan destan kahramanının Tanrı tarafından gönderilmiş yardımcıları vardır. Bu yardımcılar koşulsuz şartsız kahramana tabii olmaları ile tanınırlar. Bey Böyrek'in yanındaki kırk delikanlıya denk han kızlarının, han eşlerinin yanında kırk kız; kırk ince belli kız vardır. Bey Böyrek'e yardım eden delikanlılar gibi Akkavak kızına yardım eden bu kızlar düğünde, dernekte, yasta, obada hanımlarının yanından ayrılmazlar. *Kırk ince kız, hatuna onun için ölümü göze alacak derecede bağlıdırlar. Kırk yiğit motifi gibi kırk kız da diğer Türk destan, menkıbe ve efsanelerinde ortak bir motiftir* (Köksel, 2012: 85).

Padişahın Kızı: Bey Böyrek'in esir edildiği zindandaki padişahın kızıdır. Böyrek'e âşıktır. Zindanda sepet ören Böyrek'e yardım eder. Daha sonra zindandan kaçmasına da yardım eden padişahın kızı âşık olmasına rağmen kötülük yapmaz.

1.4. Kötü Karakterler

Kara Mustafa'nın Karısı: Asıl metindeki Kısırca Yenge'yi karşılar. Müspet özellikleri yoktur. Bey Böyrek'in yakın dostu Kara Mustafa'nın karısı olmasına rağmen hakkında iyi şeyler söylemez.

Kel Vezir: Bamsı Beyrek boyundaki Yalancıoğlu Yaltaçuk Bey, Böyrek ve Akkavak Kızı varyantında Kel Vezir'dir. Böyrek'in tutsaklığından faydalanıp Akkavak Kızını gelin almaya çalışır, düğün dernek kurulur. Bezirgânlardan aldığı haberler ile Kel Vezir'in ihanetini öğrenen Bey Böyrek zindandan kurtulup düğün meydanına gelir, düğünü engeller. Akkavak kızı ile evlenemeyen Kel Vezir Bey Böyrek'in kız kardeşi ile evlenir.

2. Anlatının Şekil ve İçerik Özellikleri

Anlatı, Bamsı Beyrek boyunun asıl metni gibi bir toy esnasında başlamaz. Çocuksuzluk sorununun direkt olarak söz konusu edilmesiyle başlayan hikâye bir dedenin gelişi ve olağanüstü şekilde karı-kocayı anne baba yapmasıyla devam eder. Elma ve nar bereketi, bolluğu, soyun devamını simgeleyen motiflerdendir. Köye gelen Dede elindeki elmanın bir yarısını anneye diğer yarısını babaya yedirir. Kabuklarını ise yavrulamayan kısrağa yedirir. Dirse Han oğlu Boğaç Han boyunda gördüğümüz gibi çocuksuzluğun giderilmesi ile soyun devamını sağlama esastır. Yine diğer boylardan ayrı olarak Oğuz erlerinin kendi adını kazanma çabasını bu varyantta göremiyoruz. Bey Böyrek, on beş aşına kadar adsız kalmış; arkadaşları arasında alay konusu olmuştur. Oğuz illerinde bir çocuğun orduya kabul edilme yaşı on beştir. On beş yaşına kadar adı olmayan oğlan er sayılmaz. Beşik kertmesi Akkavak Kızı asıl metinde Banı Çiçek'tir. Banı Çiçek'in Böyrek'i sınamalarında erliğini ispat edip onunla evlilik yapma hakkı kazanması diğer varyantlarda da ortaktır. Anlatıda yer alan manzum kısımlar yer yer ikili yer yer üçlü bent şeklindedir. Manzum kısımlarda bir standardın olmaması anlatının sözlü hafızada yaşaması ve

kulaktan kulağa aktarılması ile açıklanabilir. “Çok az nazım ihtiva eden varyantlarıyla, âşık meclislerinden ziyade, koca nineler arasında rağbet görür ve intişarı da masallarinkine benzer” (Boratav, 2002: 44). Benzerlikler ve farklılıklar açısından değerlendirildiğinde temel motiflerin aynı olduğu; yer adlarının, kişi adlarının, manzum bölümlerin farklı olduğu saptanmıştır. Manzumelerin yer aldığı bölümde heyecan unsuru artar; Bey Böyrek, Akkavak Kızının düğününe yetiştiğinde sazı eline alıp türküler söylemeye başlar (Kabak, 2020: 186).

Derleme esnasında icracı Kıymet Yakut, dinleyenlere bu anlattığının bir masal olduğunu anlatıya başlarken kullandığı “Bir varmış bir yağmış Allah’ın bir diyarından bir karı bir de koca varmış” formeliyle anlatacaklarının şimdiki zamandan ayrı gayrimuayyen bir zamanda meydana geldiğini belirtir. Anlatının Karaman varyantı da masal tekerlemesiyle başlar. Bu tekerleme sayesinde halk hikâyesinden masala geçiş sürecini takip edebilmek mümkündür (Aykaç ve Aksoy, 2019: 72). İcra esnasında sessiz ve anlatılana pür dikkat kulak verilen bir ortam vardır. İcra yer yer türkülerini hatırlamakta zorlanmıştır. Yer adları kendi muhayyilesine ve yaşadığı yere uygun olarak tasavvur edilmiştir.

3. Anlatının Epizot Şeması

1. Bey Böyrek’in anne ve babası takdim edilir.
2. Anne- babanın çocuğu olmaz.
3. Dede gelir, bir elma verir, anne baba çocuk sahibi olur. Yavrulamayan kısırak yavrular.
4. Çocuk büyür okula gider, okulda herkes adsız çocuk adsız çocuk diye onunla alay eder.
5. Dede gelir çocuğa ad verir. Atın da ismini verir.
6. Oğlan evlilik çağına gelir. Akkavak Kızı ile evlenmek ister.
7. Akkavak Kızı talip olanlarını sınamaya kalkar. Bey Böyrek’i sınar, Böyrek sınavı geçer.
8. Düğün günü Böyrek ve arkadaşları ava gider. Avda zindana düşerler. 7 yıl uyurlar.
9. Böyrek bezirgânlardan Akkavak kızının evleneceğinin haberini alır. Zindandan kaçır.
10. Köye döner. Karşılaştığı herkesten Akkavak kızının haberini sorar.
11. Yolda karşılaştığı kızlar onu derviş zanneder, düğün meydanına getirirler. Alır sazı eline türkü söyler. Kara Mustafa’nın karısının fırlattığı terlik nineye gelir. Nine yuvarlanır. Böyrek kaçır.
12. Annesinin bahçesine gider. Kız kardeşi tatlı ve ekmek verir. Bengiboz bahçede eşinir durur.
13. Geri düğün yerine döner. Söylediği türküyü onun Bey Böyrek olduğu anlaşılır.
14. Kel Vezir kaçır, kümese girer.
15. Bey Böyrek annesinin bahçesine döner, orada bekleyen Akkavak Kızı ile kavuşur.
16. Sonunda Akkavak kızı ile evlenir, Kel Vezir’e de kız kardeşini verir.

Sonuç

Türklerin en önemli kültürel mirası olan Dede Korkut kitabı üzerine yapılan araştırmalar tüm dünyada yaygınlık kazanmıştır. Von Diez'in 1815 yılında başlattığı çalışmalar günümüzde araştırmacılar tarafından devam ettirilmiştir. Genellikle Türkiye ve Azerbaycan sahası temelli yapılan araştırmalar boyların eş metinlerinin tespiti, epizot tahlilleri üzerine yoğunlaşmıştır. Oğuzların kendi içinde ve dışında olan mücadelelerini yansıtan bu eser, Türk yaşayışını resmen yansıtır.

Dede Korkut kitabı barındırdığı derinlik ve incelik ile Türk Edebiyatının yeri doldurulamaz eserlerinden biridir. İçerisindeki manzum ve mensur kısımların birlikte yer almasıyla hem Türk yaşayışına dair izleri hem de edebi unsurları barındırır. Türk tarihinin ve inanç sisteminin temsili olan Dede Korkut kitabındaki anlatılar sorunların giderilmesinde ve milli kimliğin yaşatılıp sürdürülmesinde kilit noktadadır.

Bamsı Beyrek ve Bey Böyrek boyu arasında benzerlikler bu anlatının Dede Korkut kitabında yer alan asıl metin Kam Püre'nin Oğlu Bamsı Beyrek boyunun bir varyantı olduğunu kanıtlar niteliktedir. Karakterlerin isimleri, davranışları ve motifler bu iki anlatının Anadolu'nun farklı coğrafyalarında ve geniş bir alanda yaşadığını gösterir. Anlatı birliğinde yer alan kahramanların davranışları ve nitelikleri sabittir. Dede Korkut kitabının en eski anlatılarından biri olan Bey Böyrek boyu, sözlü gelenekte varlığını halen sürdürmekte ve geleneğin koruyucusu olan nesillere türkülerıyla aktarılmaktadır.

Sözlü Kaynak

Kıymet Yakut. 1949 Bursa İnegöl doğumlu. İlkokul mezunu. Ev Hanımı. Bursa/İnegöl-Kayapınar (Gelene) Köyünde ikamet ediyor. Hikâyeyi babaannesinden öğrenmiş.

Yazılı Kaynaklar

Alptekin, Ali Berat (2016). *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Alptekin, M. & Kaplan, T. (2017). "Bamsı Beyrek Destanında Selamlaşma". *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 6 (4), s. 152-163.

Aslan, Namık (1995). "Beyrek Hikâyesinin Yozgat'ta Derlenen İki Yeni Varyantı Üzerine". *Milli Folklor Dergisi*, 4 (27), s. 70-72.

Aykaç ve Aksoy (2019). Bamsı Beyrek Hikâyesinin Karaman Varyantı: "Bengiboz ile Bey Böğürek". *Karaman Araştırmaları 2*, s. 69-80, Konya: Palet Yayınları.

Bars, M. E. (2014). "Epik Anlatıdan Masala Ana-Metinlerin Ciddi Düzendeki Dönüşümüne Bir Örnek, Bey Böyrek". *Turkish Studies Dergisi*, 9(6) s. 133-146.

Boratav, Pertev Naili (1939). *Bey Böyrek Hikâyesine Ait Metinler*. Ankara.

Boratav, Pertev Naili (2002). *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Çimen, Musa (2004). "Bamsı Beyrek Hikayesi'nin Türkiye Varyantları Üzerine Bir İnceleme". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.

Çoruhlu, Yaşar (2020). *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Emeksiz, Abdülkadir. (2016). *Dede Korkut'un Paltosu*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Ergun, Metin (1995). Bamsı Beyrek ile Alpamış Destanının Coğrafyası. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, 40 (1992), s.75-80.

Erol Çalışkan, Şerife Seher (2017). "Anadolu Kültüründe Doğum ve Cinsiyet Belirleme Ritüelleri". *I. Uluslararası Dil ve Edebiyatta Modernleşme ve Gelenek Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Karabük: Karabük Üniversitesi Yayınları, s. 457-469.

Erol Çalışkan, Şerife Seher (2021). "Bartın İli Doğum Ritüelleri". *Çeşm-i Cihan Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E-Dergisi*, 8 (2), s. 62-82.

Fedakar, Selami (2001) "Alpamış Destanı ve Bey Böyrek Hikayesi Arasında Bir Karşılaştırma". *Milli Folklor Dergisi* 13(51), s. 51-64.

Gümüş, İbrahim (2018). "Metin, Doku ve Konteks Bakımından Bey Böyrek'in Safranbolu Eş Metni". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(60), s. 141-147.

İnan, Abdülkadir (1987). Dede Korkut Kitabı'ndaki Bazı Motifler ve Kelimelere Ait Notlar. *Makaleler ve İncelemeler*. Ankara. s. 182-190.

Kabak, Turgay (2020). "Bamsı Beyrek Boyunun Trabzon Varyantı Bası Böyrek Üzerine Bir İnceleme". *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8 (21), s. 178-197.

Köksel, Bediye (2012). "Dede Korkut Kitabı'nda Dinî-Mitolojik Yardımcı Kahraman Motifi". *TSA*, 16 (1), s. 73-88.

Küçükbasmacı, G. (2017). "Bey Böyrek Anlatılarında Eş Metin Oluşturma Sürecine Metinlerarası Bir Yaklaşım". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (38), s. 1-13.

Ögel, Bahaeddin (2002). *Türk Mitolojisi II*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Özkan, Tuğba (2010). "Bamsı Beyrek ve Bey Böyrek Anlatılarında Arketipik İmgeler". *Millî Folklor Dergisi*, 22 (85), s. 81-90.

Özkan, Tuğba (2006). "Bey Böyrek Anlatılarının Kahramanın Yolculuğu Açısından İncelenmesi". Doktora Tezi. Ankara.

Sakaoğlu, Saim (1994). "Bey Böyrek Hikâyesindeki Kıyafet Değiştirme Motifi ile Diğer Bazı Motiflerin Anadolu Masallarında Görülmesi". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten* 36 (1988). s.130-139.

Türkmen, Fikret (2008). Mukayeseli Edebiyat ve Mukayeseli Folklor Çalışmaları Üzerine Görüşler, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 4 (2), s. 111-116.

Yardımcı, Mehmet. (2007). *Türk Destanlarında Tipler ve Motifler*. İzmir: Ürün Yayınları.

Yılar, Ömer (2000). "Dede Korkut Kitabındaki Bamsı Beyrek ile Anadolu'da Anlatılan Bey Böyrek Hikâyeleri ve Masalları Üzerine Motif Bakımından Bir Karşılaştırma Denemesi". *Millî Folklor Dergisi*, 12 (48), s. 43-47.

Yıldız, Naciye (2009). "Türk Destanlarında Çocuksuzluk". *Millî Folklor Dergisi*, 21 (82), s. 76-88.

Ek: Bey Böyrek ve Akkavak Kızı Hikayesi

Nisan 2021 Bursa/İnegöl.

Bir varmış bir yoğmuş Allah'ın bir diyarından bir karı bir de koca varmış. Evlenmişler çocukları olmamış. Hiç çocukları olmamış. Evlerine bir misafir gelmiş. Ev sahipleri yemeklemişler, çaylamışlar, konuşmuşlar, muhabbet etmişler demiş dede bizim bir çocuğumuz olmuyor. Bak kaç senedir evliyiz çocuğumuz olmuyor. Dede "Eee napcaz?" demiş. Bana demiş 3 tane elma getirin. Gitmişler bu 3 elmayı birini karıya vermiş birini kocaya vermiş birini o dede yemiş. Dedeye tam da demişler bizim kısrağ da yavrulamıyor. Kabuklarını da demişler kısrağa veriver. Günlerden bir gün olmuş bunların çocukları olmuş. Demiş bak çocuğunuz olursa adını ben koycam demiş. Çocuk bir olmuş büyümüş, yürümüş, okula gitmeye başlamış. Gali okulda "adsız çocuk adsız çocuk" maskara etmişler çocuğu. Bile gelinmiş çocuk eve gelmiş. Ya benim adımlı koyun demiş annesine babasına maskara ediyolar beni çocuklar. Eee. 1 gün değil 5 gün değil dede gelecek de koycak diye bekliyorlar ya. Dede gelmemiş. Git demişler bir mevlüt okuyalım da adını koyalım demişler. Mevlüt okutmağa çıkınca dede gelmiş. Biz demişler bunun adını komadık seni bekliyoruz. Demişler mevlüt okutalım öyle koyalım diye karar verdik. Ondan sonracığzıma çağırın gelsin çocuk demiş. Hemen çocuğu çağırıyola geliyola çocuğa senin adın Bey Böyrek olsun diyola. Seni diyor yıkan bulunmasın. Eee. Kısrağ noldu? Kısrağ noldu demiş. Hemen kısrağın yanına gidiyo, şöyle sırtını okşuyor. Senin adın *Bengiboz* olsun seni geçen bulunmasın diyor. Gali büyümüş, delikanlı olmuş çocuk evlenme çağı gelmiş. Bir de güzelmiş bi de güzelmiş ki böyle yani dünyalar güzeliymiş. Anasına babasına demiş ben demiş duydum bir yerde demiş Akkavak Kızı var demiş. Yarış atılan yarış ediyor demiş. Kim geçerse onu alıyormuş demiş. Bu atını almış gidermiş. Ben sanyom Ayvalar'a gidiyor (İnegöl'de Kayapınar Köyünde bir yer adı) Orda bir adamın biri çift sürüyormuş. Amca kolay gelsin hoş geldin sefa geldin. Nereye gidiyon oğlum. Akkavak kızı varmış at yarışıyla atı eğer ben de geçersem kızı alacam diyor. Oğlum diyor şu güzelliğine bak diyor. Akkavak kızı kaç tanesinin boynunu kesti de bina yaptı demiş. Şu güzelliğine bak gitme yavrum demiş. Valla amca gidecem demiş. Gideceğdim gitmeyceğdim faslından sonra gitme oğlum sana kız mı bulunmaz şu güzelliğin var dünya güzelisin sen demiş. Valla amca kafaya koydum gidecem demiş. Atına binmiş gitmiş. O da köydeymiş kız. Varyor. Bey Böyrek geldi Bey Böyrek geldi gali köyde bir şamataya varmış, vesveye kalkmış. Öööh diyor kız. Ben diyor kaç tanesinin boynunu kopardım da onun mu boynunu koparamıycam diyor kız. Bunlar şimdi atları hazırlıyor. Bu atlara biniyolla gali git Allah git Allah git Allah atlar da varmış kendileri de varmış. Akkavak Kızı diyor: "Bey Böyrek şurda bir dinlenelim pek yorulduk koşa koşa ölsen" diyor. Şimdi kurnaz ya Akkavak Kızı yorulmuşlar Bey Böyrek oturmuş oraya uykusu gelmiş, yatıvermiş. Kız kurnaz onu uyuttum diyor. Atına

biniyor kaçırıyor. Bengiboz gelmiş burnu kokarımış. Bey Böyrek bi uyanmış “eyvah diyor benim kelle gitti bu sefer”. Ordan *Bengiboz* da dile geliyor: “Ağam diyor hiç korkma” diyor. 3 tane şımka kes. Benim diyor üzengiye ko ayağını birini vur, birini de tam oturunca vur. Birini de tam hareket edeceği zaman vur. Aynı şimdi dediği gibi yapıyor seninkisi bir biniyor ata şımkayı yine hemen üzengiye koyuyor ayağını o zaman vuruyor. Bir de oturuyor bir daha vuruyor. Bir de gideceği zaman vuruyor. Gelmiş de kızı geçivermiş. Ordan ikisi yanayan gideriken hah diyor beni aldın diyor. Parmağında da yüzük varımışmış. Bir vuruyor oğlanın başına yüzük oraya gömülekalmış. Beni aldın gali diyoyu. Seninki bunla varıyor Bey Böyrek kazanmış gali köyde vesvese olurmuş. Ordan bunlar atlarla şıkr şıkr geliyorlar anasının babasının yanına. Bir düğün yapıyorlar. Düğünde bu ikindiyle gelini indiriyola. Gelinin yanına vermemişler çocuğu. Arkadaşları da toplanmışlar: “Hadi arkadaş be ava gidelim, hadi ava gidelim arkadaşlar.” Daha ortalık ikindi. Bunlar 40 tane delikanlı tüfekleri aliyolla ava gidiyolla. Avda gezeriken gezeriken yorulmuşla. Hadi diyolla bi dinlenelim. Bunlar yatıyolla dağda uyuyakalıyorlar. Tam 7 sene hiç uyanmadan uyuz uykusuna yatmışla hiç uyanmamışlar. 7 seneden sonra biz burada uyuyakaldık demişle. Ordan bunlar tekrar gene herhalde yattılar mı bir daha uyanmamışlar. Padişahın da bir bekçisi varımış. Bekçisi de tarlaları gezerken bi varıyor bulut gibi delikanlılar yatarımış. Elleri silahlı ışıl ışıl yatarımış. Hemen gerisingeri gidiyor. Padişahım diyor: “Bizim dağda 40 tane eli silahlı yatıyolla” diyor. Napcez onları ben korktum geri geldim diyor. Padişah. “Korkma oğlum” diyor. Katırları al git diyor onlar uyanmaz. Başlı götlü sar diyor 40 tane katırla al gel buraya diyor. 40 tane katırla bu delikanlıları sarıp geliyor. Dutuyorlar bunları zindana atıyorlar. Zindan da böyle bir tepede bir aydınlık varımış. Her taraf kapalı tam bu kadarlık bir aydınlık varımış. Delikanlılar hey arkadaş biz nerdeyiz, nerde kaldıydık biz o ona derimış o ona derimış. Hepsi bir uyanıyorlar zindanda. Bey Böyrek diyor: “Hepimiz böyle yatalım o benim tepeme yatsın, sen onun tepesine yat yat ta tepeye çıkalım.” Adamların hepsi gali birbirin üstüne nası yaptılarsa yatmışlar tepeye çıkarmışlar Bey Böyrek’i. Bey Böyrek’in de babasıgilin dükkânı varmış her şey satıyomuşlar. Ordan şangır şungur katırlarla gelirimış. Şangır şungur geçiyor. Bey Böyrek: “Ah diyor benim babamın bezirgânları geçiyor.” Hemen çıkıyor o delikten tepeden kafasını çıkarıyor bakıyor:

“Bezirgânım bezirgânım bezirgânım benim canım diyor

Sorarım sorarım haber sorarım annem babam sorarım”

Bezirgân: *“Annen baban ağlaya ağlaya gözleri kör oldu”* diyor.

Eyvah diyor anam babam kör olmuş ağlaya ağlaya napcam böyle. Ordan gene aradan gün geçiyor. Gene şangır şungur katırla kapacak satıyollamış. Bak diyoyu babamın bezirgânları geçiyor diyor. Gene bu türküyü söylüyor:

*“Bezirgânım bezirgânım bezirgânım benim canım diyoyu
Sorarım sorarım haber sorarım Akkavak Kızı'nı sorarım”*

Bezirgân:

*“Ne sorarsın masum gülüm
Akkavak kızını gelin olmuş duydum
Kel Vezir'e düğün yapıyolla”* diyor.

Ordan diyor Akkavak Kızını Kel Vezir'e veriyolla Kara Mustafa diyor. Eee napcez? Ordan padişahın kızı da onun yüzünü görmemiş ama konuşmasına âşık olmuş. Onu gali o kadar ararımış. Padişahın kızına şey diyor. Bana söğütlerden söğüt kes gel de ben sele sepet örem diyoyu. Hemen kız söğüt kesip geliyor. Bunlar gali zindanda sele sepet örerimişler ordan da satıverirmişler onları. Para zindanda neye yarayacak. Ordan ben diyor kapıyı vuruyor. Bey Böyrek çıksın diyor. Eyvah diyo Kara Mustafa. Yaktın bizi Bey Böyrek! Çık çık Bey Böyrek diyor. Ben Bey Böyrek'i istiyorum diyor. O da gali korkusundan büzüle büzüle çıkıyor. Bir eve götürüyor Bey Böyrek'i. Evde gali kızla evlenecekler ya kız Bezirgândan elbise diktirmiş. Bey Böyrek'e giydirmiş. Bey Böyrek böyle titrerimmiş. Beni keserler öldürürler diye. Padişahın kızı pek güzel giydirmiş, donatmış Bey Böyrek'i. Ötten babası geliyomuşmuş padişah. Eyvah diyor. Bey Böyrek babam geliyor hinci seni keser diyoyu. Napcaz. Eee sen beni buna mı çağırdın diyor Bey Böyrek. Çarşafı ekliyor ekliyor camdan sallıyor bu çarşafarla. Çarşafın da ipi kopuyo mu! Löptek yere düşüyor. Hinci gali sürüne sürüne gitmiş bir yere kaçmış. Giderken giderken dağdan giderimmiş gali nereye gidiyosa. Bir çobana rast gelmiş. Çoban diyor sen elbiseleri çıkar diyoyu ben elbiselerimi sana verecem diyor. Çoban: Ağam diyor seninki sende yakışır benimki bende yakışır. Sen elbiselerin bana yakışmaz diyor. Bey Böyrek çıkar çıkar diyor. Hemen çoban soyunuyor Bey Böyrek de soyunuyor. Kendi eski püskü çoban elbiselerini giyiyor. O gelirken gelirken anasigilin evine kendi köyüne geldi. Kendi köylerinde gali düğün yaparımışlar, Keşkek kazanları kaynarmışmış. (Külenaltı sannediyorum. İnegöl'de Kayapınar köyünde yer adı Hamamönü olarak da biliniyor) Orada kızlar kınaya giderimmişler onun da sazı varmış elinde kızlar geçerken cıngit cıngit saz çalarımış. Kızlar da bir bakıyorlar eski püskü perişan halde. Hadi abdal diyolla seni yemeğe götürelim. Bunu kınaya götürüyolla. Emme diyor Bey Böyrek Akkavak kızının kına türküsünü ben söylersem öyle gelirim. Söylersin söylersin diyolla. Bunlar kınaya varyolla Akkavak kızı oynuyor gelin olmuş gali.

Bey Böyrek türküyü söylüyor:

Ne bakarsın kinli kinli ben bilirim seni iki dinli diyor.

Kara Mustafa'nın karısı: “Hay Allah diyor, Allah belanı versin!” Ayağından terliği çıkarıyor bir atıyor Bey Böyrek'e orda da merdiven başında nine varımış. Nine de merdiven

başından tangır tungur yağlanıvermiş. Eyvah diyor beni keserle hinci. Bey Böyrek gidiyor annesigilin avlusuna. Bengiboş var ya atı da gali onun kokusunu duydu tarıs tarıs damı eşelerimiş. Böyrek de annesigilin gül bahçesine oturmuşmuş. Kız kardeşi çıkmış kıza diyor bana bir sahan datlıylan bi ekmek getir diyor. Kız geliyor diyor anne diyor bak bizim güllerin dibinde bir Abdal var diyor. Kınaya da geldi diyoyu. Anası da hadi kızım götürüver diyor. Bir dilim ekmeklen bi sahan datlı koyuveriyor. Götürüyor orda yiyor. Orda gali Bengi de eşinirmiş onun yanına gitcek. Annesi a kuzum diyor o beygir de eşinir ölecek çıkar da bahçede ölsün, damdan kemiklerini çıkaramayız diyor. Ordan kız çıkarıyor beygiri bahçeye. Bey Böyrek gali hamle ederimiş fındık dibinde sinerimiş güllerin içinde ordan nine öldü diye korkusundan büzülürmüş. Gine sümtüklene sümtüklene gidiyor oraya Keşkek kazanları kaynıyormuş. Gine bakıyor kızlar o orada. Biri vermiş bir avuç leblebi öbürü vermiş bir avuç fıstık öteki vermiş üzüm. Hadi abdal seni gene götürcez kınaya. Bey Böyrek diyor he diyor bir daha gider miyim oraya nine öldü siz beni döversiniz orda diyor. Kızlar: Aha boş ver nine yaşlı başlı öldü gitti diyolla. Bunu alıyolla gidiyolla kınaya. Emme diyolla Kara Mustafa'nın karısı türküsünü ben söyleyecem diyor.

Yarım elmanın yarısı dışına vurdu sarısı

Orta yerde oynayan Kara Mustafa'nın karısı

Diye türkü söylüyor. Vallah da Bey Böyrek diyolla billah da Bey Böyrek diyolla. Gelin de öylece Bey Böyrek'i takip ederimiş. Öyleydi böyleydi derken düğün olmuş gene gitmiş anasıgilin bahçesine. Kız diyor bana bir dilim ekmekle bir sahan datlı getir pek karnım acıktı diyor. Kız da Kel Vezir'in keşkek kazanına git de yeyiver diyor. Benden ne istiyosun diyor. Bey Böyrek de ben senden istiyorum diyoyu. Gene götürüyor kız bir dilim ekmek bir sahan pancar datlısı. Veriyor, yiyor ordan gali bundan Bey Böyrek bu Bey Böyrek vallahi da billahi de Bey Böyrek bu diyolla. Hinci Bey Böyrek olduğunu anlayınca Kel Vezir kaçacak yer ararımış. Kaz kümesine girmişmiş. Kel Vezir, Bey Böyrek hinci beni öldürür diye kaz kümesinde bakıyor takkesini başından çıkarıyor. Bey Böyrek geri gidiyor anasıgilin gül bahçesine hemen Akkavak Kızı da Bey Böyrek'i bahçede bekliyor.

Durdum ak gül arası vurduğum hatem yarısı diyor Bey Böyrek. Ak Kavak kızı bir fırlıyor güllerin arasından orda gali sarmaş dolaş oluyolla gali bunlar ondan kere evleniyola.

Bey Böyrek de Kel Vezir'e kendi kız kardeşini vermiş, Akkavak Kızı ile evlenmiş. Bu masal da burda bitmiş.